

A JOGI SEGÍTSÉGNYÚJTÁSRÓL

Szabó Máté ombudsman 2012. szeptemberében jelentést tett közzé (AJB-3141/2012) az intézményrendszer főbb problémáiról:

- 2007 óta változatlan a jogi segítők óradíja
- az ügyfelek gyakran nem tudják megfizetni a jogi segítőhöz eljutás utazási költségeit, ezt fordított esetben a segítők sem számolhatja el
- a névjegyzék nem tükrözi a segítők szakterületét
- a kapcsolattartás a jogi segítők és a segítségnyújtó szolgálat között nem megfelelő
- az elhúzó kapcsolatfelvétel miatt sérül az ügyfelek tisztességes eljárásához fűződő joga
- szükséges a törvény mielőbbi módosítása, mert a jelenlegi formájában több rendelkezése sérti a tisztességes eljárásból való jogot

Az Alkotmánybíróság 2012. decemberében (42/2012. (XII. 20.) AB határozat) megsemmisítette a Jst. tv. azon rendelkezését, amely kizárta, hogy a rászorulóknak alkotmányjogi panasz-eljárásban jogi tanácsot, képviseltet kaphassanak.

A Kormány 2012 decemberében nyújtotta be az Országgyűlésnek a T/9465. számú módosító törvényjavaslatot „A jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény, valamint a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény módosításáról”. A javaslat az Európai Unió elvárásainak megfelelő jogharmonizációs kötelezettségek teljesítéséhez szükséges szabályokat tartalmazza, elsősorban az illegális migránsok részére biztosítandó jogi segítségnyújtás kereteiről.

A jogi segítségnyújtás hazai rendszere

Hazánkban az ingyenes jogi segítségnyújtás gyökerei az 1970-es évekre vezethetők vissza.

A 2003. évi LXXX. tv. a jogi segítségnyújtásról (továbbiakban: Jst.tv.) 2004. április 1-én lépett hatályba. A törvény célja, hogy az állam mindazok jogainak érvényre juttatásához segítséget adjon, akik arra hátrányos helyzetükből kifolyólag egyébként nem lennének képesek. Preambuluma abban határozza meg a jogi segítségnyújtás célját, hogy a szociálisan hátrányos helyzetben lévők számára olyan intézményrendszert alakítson ki, amelyben a támogatottak szakszerű jogi tanácsot, és eljárási jogi képviselést kaphatnak jogaik érvényesítése és jogvitáik megoldása során.

A törvény a 2003/8/EK irányelv átültetéseként született meg. 2004-ben csak a peres eljáráson kívüli jogi segítségnyújtásra vonatkozó rendelkezések léptek hatályba, a polgári- és büntetőeljárásokban nyújtott jogi segítségről szóló fejezetek pedig 2008. január 1-től. Ettől az időponttól kezdve bővült a szolgáltatásokat nyújtók köre, azaz a jogi segítők pártfogó ügyvédként járhattak el. A változtatás indoka az volt, hogy a kirendelt ügyvédek munkájának színvonala nem közelítette meg a meghatalmazottak által ellátott jogi képviselést színvonalát. A törvény szerint az arra rászorulóknak esetében, a jogi segítők által végzett feladatok munkadíját és költségeit az állam fizeti vagy előlegezi meg a jogi segítők részére.

Szervezeti rendszer

A Jst. törvény alapján létrejött egy új közigazgatási szerv, ez 2011. január 1-től a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium **Igazságügyi Szolgálat** (KIMISZ) volt. 2012. augusztus 16-tól a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium háttérintézménye, a **Közigazgatási és Igazságügyi Hivatalon** belül működő **Jogi Segítségnyújtó Szolgálat** látja el a törvény által előírt feladatokat.

A jogi segítségnyújtási ügyeket jelenleg **I. fok**on a fővárosi/megyei **kormányhivatalok** szakigazgatási szerveiként működő megyei igazságügyi szolgálatok (területi hivatalok) látják el közigazgatási hatósági eljárás keretében. A **II. fokú** hatósági jogkört, és az igazságügyi szolgálatok feletti szakmai irányító szerv jogköreit a **Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal** gyakorolja.

A KIM Igazságügyi Szolgálat 2011. évi beszámolója szerint az ügyfélforgalom alakulása 2004-ben 14.573, 2010-ben 58.312, **2011-ben 55.242** volt. **2011-ben 651 jogsegítő** szerepelt a névjegyzékben, 98%-ban ügyvédek, a többi alapítvány, társadalmi szervezet, közjegyző, jogi oktatást végző egyetem.

Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (FRA) jelentése a joghoz való hozzáféréstről (2010)

Az országjelentések szerint 20 tagállamban a jogi segítségnyújtás mindkét alapformája létezik (hozzájárulás az eljárás költségeihez és ingyenes jogi képviselőt a rászorulóknak). Hat tagállamban csak ingyenes jogi képviselőt van, egy tagállamban csak a költségekhez járul hozzá az állam.

A VONATKOZÓ EU SZABÁLYOZÁS

Az Európai Parlament és a Tanács irányelvekben és rendeletekben határozta meg az egységes szabályokat és a tagállami jogalkotás követendő irányvonalait.

- **A Tanács 2003/8/EK irányelve** (2003. január 27.) *a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében az ilyen ügyekben alkalmazandó költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításáról*
- **A Tanács 2005/85/EK irányelve** (2005. december 1.) *a menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól*
- **Az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelve** (2008. december 16.) *a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról*
- **A Tanács 4/2009/EK rendelete** (2008. december 18.) *a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről*

**CIVIL SZERVEZETEK A MENEKÜLTEK
JOGI VÉDELMEBEN**

A Magyar Helsinki Bizottság – 1998 óta az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság (UNHCR) partnerszervezeteként – több mint 5 000 menedékkérőnek nyújtott segítséget országos ügyvédhálózatán keresztül. A Bizottság szak-szerű ingyenes jogi tanácsadást és képvisel-tet biztosít a legtöbb olyan magyarországi helyszínen, ahol nemzetközi védelemre szoruló külföldieket helyeznek el vagy tartanak fogva (menekülttáborokban, közösségi szállásokon és idegenrendészeti őrzött szállásokon).

A Magyar Helsinki Bizottság nem tartja hatékonynak a hátrányos helyzetű vádlottakat támogató kirendelt védői rendszer működését, mert ez nem biztosítja a terheltek hatékony védelemhez való jogának érvényesülését.

A jogvédő szervezet 2007-es elemzése szerint a kirendelt védői rendszer több szempontból is komoly strukturális problémákkal küzd. Ezek orvosolása érdekében folyamatosan szorgalmazzák a kirendelt védői rendszer reformját, és különböző projektek segítségével igyekeznek feltérképezni a változtatások lehetséges irányait.

Kutatásaik szerint a fő probléma az, hogy a nyomozó hatóság az illetékes ügyvédi kamara által összeállított kirendelhető ügyvédi névjegyzékből diszkrecionálisan választhat ügyvédet. A terheltek nem bíznak a hatóság által kiválasztott védőben, és számos kapitányságon a kirendelések nagy részét ugyanazon egy-két ügyvéd, illetve ügyvédi iroda kapja.

Jegyzetek, hivatkozások:

- [A KIM Igazságügyi Szolgálat 2011. évi beszámolója](#)
- [A jogi segítségnyújtó szolgálat működéséről - AJB-3141/2012.](#)
- [A Tanács 2003/8/EK irányelve \(2003. január 27.\)](#)
- [A Tanács 2005/85/EK irányelve \(2005. december 1.\)](#)
- [Az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelve \(2008. december 16.\)](#)
- [A Tanács 4/2009/EK rendelete \(2008. december 18.\)](#)
- [European judicial systems 2012 \(2010 data\) - CEPEJ](#)
- [Access to Justice in Europe: an overview of challenges and opportunities. Vienna: FRA, 2010.](#)
- [Védtelenül - Javaslat a magyar kirendelt védői rendszer reformjára – Magyar Helsinki Bizottság 2007.](#)
- [A gyanú árnyékában: Kritikai elemzés a hatékony védelemhez való jog érvényesüléséről – Magyar Helsinki](#)

Készítette: dr. Draskovich Edina
Képviselői Információs Szolgálat

Országgyűlési Könyvtár

E-mail: infoszolg@parlament.hu
Intranet: <http://infoszolg.ogyk.hu>
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486

Az információs jegyzet belső felhasználásra, az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült. A dokumentum az összeállítás elkészültének időpontjában fennálló aktuális helyzetet mutatja be. Az információs jegyzet szerzői jogvédelem alatt áll.